

Estampes Montserratines

El Sometent

per Manuel Forasté

Al segle XIII i per tal de garantir la pròpia seguretat o en cas de perill d'invasió del territori per un exèrcit enemic, es va formar una Germandat de gent civil però preparada amb armes per si de cas era necessari. Aquesta Germandat fou anomenada "Sagramental" degut al jurament de fidelitat religiosa que es feia en ingressar a l'Orde armada. Quan hi havia algun perill, eren avisats a toc de campana, i així es reunien alhora tots els militants de tots els pobles veïns. Aquest toc de campana s'anomenava "toc de sometent", nom que s'imposà més tard per a denominar els grups civils de gent armada.

El Sagramental va desaparèixer en finalitzar la Guerra de Successió, amb el Decret de Nova Planta, on es perderen, a més, moltes de les altres llibertats de la nostra terra.

L'any 1794, i amb motiu de la Guerra Gran, el capità general de Catalunya, comte de la Union, va reinstaurar el Sometent per tal d'aportar forces contra la invasió francesa. Aquest cos armat li fou d'una gran ajuda.

Durant la Guerra de la Independència, el Sometent es mostrà molt actiu, ja que destorbà en diverses ocasions l'atac del francès, com en el cas de Roses, Barcelona o El Bruc.

A mitjan segle XIX, i amb les mateixes finalitats anteriors, es va refondre de nou la seva fundació i s'adoptà el nom de Sometent Armat de la Muntanya de Catalunya. El lema triat seria el de "Pau, Pau i sempre Pau", que defineix la seva actitud.

La Primera República del 1873 abolí aquesta institució, encara que poc després amb la Guerra dels Carlins fou refeta de nou.

L'any 1904 es va proclamar la Verge de Montserrat com a Patrona del Sometent i, des de llavors, totes les medalles o insígnies del cos fan referència a la Mare de

Déu o a la seva muntanya. El dia de la seva aclamació s'imposà a la tropa la primera condecoració montserratina amb la presidència de Sa Majestat el Rei Alfons XIII (tipus I).

En portar vint anys al servei de la milícia s'atorgava una condecoració a tots els somatenistes com a premi a la Constància (tipus II).

Durant la Dictadura del General Primo de Ribera (1923-1930), i veient l'eficàcia que tenia el Sometent arreu de Catalunya, aquell l'estengué a la resta d'Espanya, castellanitzant la divisa del Sometent per la de "Paz, Paz y Siempre Paz", i canviant la llegenda per la de "Somatenes Armados de España", encara que mantenint sempre el seu esperit.

En celebrar-se els vint anys de la presidència del rei, el Sometent ho celebrà encunyant una bonica medalla commemorativa (tipus III).

Quan es fundava un nou cos de sometents els era entregada una bandera, i record d'aquesta efemèride és la condecoració que s'atorgava a la Padrina (tipus IV).

La Segona República va mantenir les activitats de l'arma, que es mantingueren durant tota la guerra civil.

Acabada la campanya les noves ordenances van dissoldre el Cos, encara que l'any 1945 es va revifar als pobles de frontera amb motiu de lluitar contra els escamots del maquis.

L'any 1978 el Sometent hagué d'entregar les armes i fou reduït a una simple agrupació, encara que molt activa actualment tant aquí com a la resta de l'Estat Espanyol.

El sometent es va dissoldre, però ens ha quedat aquesta curiosa mostra d'unes condecoracions militars fetes per a premiar el zel dels seus afiliats, però que duen, com a símbol de fe, la imatge de la seva venerada Patrona, la Verge de Montserrat.

Tipus I Anvers: Bust del rei vestit de militar de gala i a l'entorn la llegenda ALFONS XIII 10 ABRIL 1904, envoltat d'un cercle de perles.

Revers: Talla romànica de la Verge de Montserrat voltada d'escolans. Al fons, la muntanya i el monestir. Al volt i entre dos cercles, la llegenda, PATRONA DE LOS SOMATENES DE CATALUÑA.

Escultor, Maura; taller, Castells; metall, coure.

Tipus II Anvers: Creu esmaltada de color vermell entre quatre rams de llor. Al centre, la Verge de Montserrat, sobrevestida, amb els atributs reials i coronada per l'Esperit Sant. Al voltant, la següent inscripció: SOMATENES ARMADOS DE CATALUÑA. Als braços de la creu hi ha el seu lema propi de PAU, PAU I SEMPRE PAU.

Revers: Botó esmaltat de vermell amb la seva consigna de CONSTANCIA, PATRIOTISMO, ABNEGACION, en tres línies.

Taller, Castells; metall, bronze esmaltat.

Tipus III Anvers: Els bustos dels reis i la llegenda. ALFONS XIII Y VICTORIA EUGENIA. A l'exerg BARCELONA II de DICIEMBRE MCMXXIII.

Revers: La talla romànica de la Verge entre els escuts de Barcelona i del Sometent. Al voltant, la inscripció CONMEMORACION POR LOS SOMATENES DEL XX AÑO DE SU REINADO. Tot el conjunt, cercat per una corona de llor. A cada costat, una columna superada per la seva divisa de PAZ PAZ.

Escultor, Arnau; taller, Castells; metall, coure; corona, daurada.

Tipus IV Anvers: Padrina de bandera en actitud d'ofertament a la tropa. Als peus, un lleó. A la part superior, l'escut reial coronat amb les armes de la casa de Borbó. Al costat, PAZ, PAZ Y SIEMPRE PAZ.

Revers: La Verge de Montserrat aureolada. Porta el mantell i els atributs reials i està rodejada per l'escolania. Fons de muntanyes amb el monestir i la Santa Cova un a cada costat.

Taller, Castells; metall, plata daurada.

TIPUS-I

TIPUS-II

TIPUS-III

TIPUS-IV